

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Valintaesitys

8.2.2024

Dnro: EURA 2021/600365/09
02 01 01/2023/ESAELY

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

Etelä-Savon datatalouden kiihdyttämö: Jaettu data yhteisenä menestystekijänä (DAME)

Hakijan virallinen nimi

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hakemusnumero

600365

Saapumispäivämäärä

28.02.2024

Alkamispäivämäärä

01.04.2024

Päätymispäivämäärä

31.08.2025

Viranomainen

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus

Toimintaympäristön kehittämisavustus ja
elinkeinoelämälähtöinen tutkimus Itä-Suomessa

Hakuilmoituksen tunnus

ESAELY-052

Käsittelijä

Tiina Johanna Arvola

Toimintalinja

1 Innovatiivinen Suomi

Erityistavoite

1.2 Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi

Avustusmuoto

Toimintaympäristön kehittämisavustus, kehittämistoimenpiteet

Hanke toteutetaan: Yhden toteuttajan hankkeena

Kuvaus hankkeen sisällöstä

KOHDERYHMÄ: Etelä-Savossa toimivat yritykset, organisaatiot ja TKI-organisaatiot. Yritystoiminnassa kohderyhmänä ovat erityisesti uutta kasvuliiketoimintaa tavoittelevat pk-yritykset sekä uudentyypisiä datapohjaisia palveluita kehittävät ja hyödyntävät yritykset.

TARVE: Datatalous ei vielä yritystoiminnassa. Etelä-Savossa ei tähän mennessä ole käynnistetty datatalouden mahdollisuuksiin tarttuvaa kehittämistyötä. Maakunnassa on jo tehty TKI-infrastruktuuripanostuksia (kuten Memory Labin laitteistoinvestoinnit), joilla voidaan tukea datatalouden edistämistä. Kovan infran rinnalle

tarvitaan kuitenkin myös pehmeää infraa, kuten toimintatavat datan jakamisesta sopimiseen ja tukea standardinomaisten datan jakamisen teknologioiden hyödyntämiseen.

TAVOITE: Lisätä datalähtöistä liiketoimintaa pk-yrityksissä ja luoda luotettava datan jakamisen ympäristö ja käytännöt. Luoda uusia toimintaedellytyksiä yritystoiminnalle ja vauhdittaa elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa maakunnassa.

UUTUUS: Hanke keskittyy datan saatavuuden parantamiseen ja kokeiluihin yhteistyössä TKI-toimijoiden ja yritysten kesken. Samalla hanke on väylä avoimempaan dataan Etelä-Savossa.

Hanke auttaa eteläsavolaisia yrityksiä hyödyntämään dataa liiketoiminnan ajurina ja mahdollistajana, tuo uusimmat hyvät käytännöt alueelle ja tukee yritysten yhteistyötä jaetun datan toimiessa yhteisenä menestystekijänä uudentyypisissä liiketoimintamalleissa

TULOKSET:

TP1 tulokset:

Työpaketin tärkein tulos on datatalouden tilannekuvan muodostaminen Etelä-Savossa sekä ratkaisuehdotukset yrityksille ja julkishallinnolle datatalouden hyödyntämiseksi. Näin on luotu parempi ymmärrys 1) eteläsavolaisten yritysten valmiudesta ja kiinnostuksesta datatalouden TKI-toimenpiteisiin, 2) tarvittavista tukitoimenpiteistä datatalouden edistämiseksi alueella ja 3) potentiaalisista datatalouden kehityskohteista ratkaisuehdotuksineen. Tilannekuva arvioi datatalouden potentiaalia maakunnassa. Saadut tulokset julkaistaan avoimesti omana raporttinaan. Mittarina on selvitystyön valmistuminen ja suositukset jatkotoimiksi, joita voidaan seurata osana maakunnan TKI-tiekartan toteutumista.

TP2 tulokset:

Työpaketissa toteutetut data- ja teknologiakokeilut ovat edistäneet yritysverkostojen ymmärrystä ja osaamista datan jakamisen hyödyistä ja tämä on kiihdyttänyt yritysten kiinnostusta kehittää uusia datalähtöisiä palveluita. Työpaketin tuloksena datatalouden edellytykset Etelä-Savon alueella vahvistuvat, kun datan hyödyntäminen helpottuu ja datan/aineistojen käyttöönottokynnys madaltuu. Kokeilut ovat tuoneet osallistuneille yrityksille liiketoimintaetua sekä käsityksen uudesta liiketoimintapotentiaalista. Kokeilujen pohjalta voidaan käynnistää uutta liiketoimintaa. Kokeiluista julkaistut käyttötapa- ja menetelmät tuovat konseptit myös muiden hyödynnettäviksi. Mittarina toimii uuden liiketoiminnan arvioitu volyyymi, toteutunut volyyymi sekä uudet tavoitettavat datakumppanuudet ja dataperusteisten palveluiden asiakassegmentit.

TP3 tulokset:

Työpaketin tuloksena ovat datatalouden tukipalvelujen palvelumallit Etelä-Savossa. Alueelle on muodostunut selkeät ja vakiintuneet toimintatavat tukemaan data-avaruuksien perustustoita sekä datan hyödyntämistä liiketoiminnassa. Toimintatavat jäävät käytäntöön Memory Labissa ja niitä päivitetään aktiivisesti, jotta toiminta on yhteensopivaa EU-tason ohjeistusten kanssa. FIWAREn pohjautuva tekninen alustaratkaisu on käytettävissä Memory Labin infrassa ja sen toimintamalli on dokumentoitu ja monistettavissa.

Data-alusta mahdollistaa turvallisen ja joustavan datan jakamisen ja hyödyntämisen organisaatioiden välillä, sekä tarjoaa kytkentöjä olemassa oleviin EU:n ja Suomen yhteisiin data-avaruuksiin. Alustan toiminta tietojen yhdistämisessä ja jalostamisessa voidaan todentaa osana pilottien toteutusta. Alustan toiminnallisuudet rajataan tässä vaiheessa piloteissa tarvittaviin ominaisuuksiin, jotta kokeilut voidaan toteuttaa ketterästi.

Palvelut on kuvattu avoimesti sekä eteläsavolaisille toimijoille että FIWAREn verkostossa tukemaan kansallista ja kansainvälistä kehittämistä. Mittareina ovat myös dataa hyödyntävien toimijoiden määrä, palaute palveluista, tuotettujen avointen selvitysten ja materiaalien latausmäärät sekä tulosten vakiinnuttaminen ja juurruttaminen osaksi Memory Labin palvelutarjontaa.

TP4 tulokset:

Työpaketti on käynnistänyt datatalouden verkostoyhteistyön Etelä-Savossa tavoitteena datan arvonnäkökulman muodostuksen maksimointi ja siihen perustuva uusi liiketoiminta. Tulokset on viety yritysten arkeen verkostotyöpajojen ja sidosryhmäyhteistyön kautta. Arvoverkoston toiminta on voitu todentaa TP2 kokeiluissa, jotka ovat samanaikaisesti kehittäneet data- ja digikyvykkyyttä ja liiketaloudellista hyödyllisyyttä.

Keskeiset tulokset ovat toimintamalli ja pelisäännöt niin data-avaruuksissa käytettävien datojen hallintaan kuin niiden jakamiseen arvoverkoston sisällä erityyppisissä kehittämistoimenpiteissä. Mittarina on datatalouden arvoverkoston toimijoiden määrä ja sitoutuminen toimintaan, mikä indikoi koettua hyötyä. Mittarina

ovat myös tuotetut tukipalvelut ja työkalut, esimerkiksi valmiit kumppanuus- ja sopimusmallit. Tietoa työpaketin tuloksista jaetaan mm. Etelä-Savon kaupunkamarin verkostojen kautta.

Hankkeen toimenpiteet

Toimenpiteet on organisoitu neljäksi työpaketiksi. Lisäksi varmistetaan tarvittava projektihallinto, sidosryhmäyhteistyö ja viestintä sekä jatkuvan kehittämisen tuki (mm. vaikuttavuuden mittarit). Työpakettien ja toimenpiteiden alustava aikataulutus on hakemuksen liitteessä.

TP1 Datatalouden nykytila Etelä-Savossa: valmiustaso, haasteet ja toiveet

TP1 luo selvitystyön ja mallintamisen avulla pohjan, jolla luodaan perusta datalähtöisen liiketoiminnan kehittämiseksi eteläsavolaisten toimijoiden yhteistyössä.

Työpaketissa kootaan datatalouden tilannekuva Etelä-Savossa. Tilannekuva syventää ymmärrystä eteläsavolaisten yritysten näkökulmista datan hyödyntämisessä liiketoiminnassa. Selvitetään yritysten suhtautumista datan jakamiseen sekä nykyistä ymmärryksen/osaamisen tasoa, jonka pohjalta suunnitellaan jatkotoimenpiteitä (tiedonjako, ajattelutavan muutostyö). Selvitetään yritysten datavalmiudet eli edellytykset datatalouden uusien liiketoimintamallien hyödyntämiseen. Mallinnetaan datan saatavuuteen ja hyödyntämiseen liittyvät haasteet sekä datatalouden ratkaisuehdotukset alueen toimijoille. Selvitetään olemassa olevat datavarannot ja kiinnostus hyödyntää avointa/suojattua dataa sekä tarjota omaa dataa eri tavoin, myös maksullisena palveluna.

Aineisto kootaan kyselyin ja haastatteluin, joilla kerätään sekä datatarpeita että olemassaolevaa tietopohjaa alueen yrityksiltä/yhteisöiltä. Hankkeen loppuvaiheessa tilannekuva päivitetään tuomalla siihen koeteltuja ratkaisuehdotuksia TP2 kokeilujen pohjalta sekä arvioimalla datatalouden kehitystä maakunnassa ml. hankkeen vaikutukset.

TP2 Data-avaruuskokeilut Etelä-Savosta Eurooppaan

TP2 kokeilee data- ja yrityslähtöisesti datatalouden toimintamalleja. Yhdessä yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa toteutetaan eri toimialoilla käytännön kokeiluja, joissa luodaan data-avaruuksia ja toteutetaan jaetun datan hyödyntämisen sekä datan jakamisen teknologiakokeiluja. Kokeilut toteutetaan Memory Labissa ja niiden pohjalta yritykset kehittävät omia palveluitaan edelleen sekä hankkeessa rakennetaan TP3:ssa datatalouden palvelumalleja alueen yrityksille.

Alla on kuvattu hankkeen suunnitteluvaiheessa ideoidut kokeilut, joita toteutetaan usella AES-kärjellä. Tavoitteena on toteuttaa vähintään 4-6 kokeilua, riippuen siitä osallistuuko yhteen kokeiluun kuinka monta toimijaa. Lopulliset aiheet valitaan ja viimeistellään tilannekuvakartoituksen pohjalta yhdessä yritysten kanssa. Kokeiluissa huolehditaan eri toimialojen ja eri suojaustasojen datojen (avoin, lisensoitu, sensitiivinen) huomioimisesta.

- Kokeilu1, ruoka-alan data-avaruus, julkishallinnon ja yritystiedon yhdistäminen prosessien sujuvoittamiseksi esim. logistiikassa
- Kokeilu2, hyvinvointialan data-avaruus, uusien hyvinvointipalvelujen datalähtöinen kehittäminen
- Kokeilu3, energia-alan data-avaruus, paikkatiedon hyödyntäminen, esim. huoltovarmuusnäkökulma
- Kokeilu4, kulttuuriperintöalan data-avaruus, avointen eurooppalaisten aineistojen hyödyntäminen innovaatioissa
- Kokeilu5, kiertotalouden data-avaruus, esim. materiaaliavirtojen ja yhdistelmien datalähtöinen optimointi

Kokeilujen kautta erilaiset toimijat (yritykset, yhteisöt, TKI-toimijat) voivat tuoda aineistoja ja dataa jalostettavaksi turvallisella ja kestäväällä tavalla, avata dataansa ja yhdistää sitä muihin aineistoihin. Kokeilujen pohjalta voidaan tunnistaa helposti skaalattavissa olevia ratkaisuehdotuksia alueen toimijoille datapohjaisten palveluiden kehittämiseen, datan jakamiseen sekä jaetun datan hyödyntämiseen. Nämä julkaistaan arvoverkostossa (TP4) käytötapauksina.

Sidosryhmäkumppaneina Kansalliskirjasto, Mindhive Oy ja Suur-Savon Sähkö Oy. Yhteistyötä tehdään myös Xamkissa eri vahvuusalojen hankkeiden kanssa yrityksille ajankohtaisten kokeilujen tunnistamiseksi.

TP3 Datatalouden palvelut Memory Labissa

TP3 rakentaa kyvykkyudet, joilla voidaan toteuttaa datatalouden tukipalvelut yrityksille ja organisaatioille Etelä-Savossa. Työpaketissa luodaan selvityksen ja kokeilujen pohjalta määriteltävät toimintatavat ja työkalut tukemaan data-avaruuksien perustustöitä ja datan hyödyntämistä, mukaan lukien esimerkiksi:

- Datatalouden tukipalvelut, joilla pyritään edistämään datan jakamiseen tarkoitettun FIWARE-tekniikan hyödyntämistä tarjoamalla esimerkiksi 1) koulutusta ja mentorointia, 2) teknistä tukea ja teknologiaohjeistusta, 3) testausympäristöjä, 4) yhteistyömahdollisuuksia, sekä 5) linkin kansainväliseen FIWARE-yhteisöön ja sen iHub-palvelumalliin.
- Data-avaruuksien aloituspaketti yrityksille, joka sisältää ohjeita ja sopimusmalleja data-avaruuden perustamiseen liiketoiminnan, lainsäädännön, hallinnon ja teknisen toteutuksen näkökulmista
- Tekninen toteutusmalli tukemaan data-avaruuden toteuttamista, käyttöönottoa ja ylläpitoa. Tämä sisältää data-avaruuden arkkitehtuurin, data-avaruuden rakennuspalikat sekä suositellun valikoiman standardeja yhteentoimivuuden varmistamiseksi.

Työpaketissa seurataan ja hyödynnetään data-avaruuksien viimeisimpiä ohjeistuksia ja työkaluja (esim. Data Spaces Support Centre -hanke <https://dssc.eu/>, sekä Data Spaces Business Alliance <https://data-spaces-business-alliance.eu/>) ja sovelletaan niitä eteläsavolaiseen toimintaympäristöön.

Työpaketti käynnistää FIWARE iHub -toiminnot Etelä-Savossa ja vakiinnuttaa ne osaksi Memory Labin TKI-ympäristöä. Sidosryhmäkumppanina kansainvälinen FIWARE iHub-verkosto sekä Memory Campus -kehittämisalusta.

TP4 Datatalouden arververkosto Etelä-Savossa

Tämä työpaketti varmistaa, että Etelä-Savon datataloutta voidaan edistää kestäväällä tavalla. Datatalous tuo uusia vaatimuksia liiketoiminnan kehittämiseen ja organisaatioiden väliseen arvoa muodostavaan vuorovaikutukseen datan avulla.

Työpaketissa rakennetaan alueen toimijoiden yhdessä muodostama datatalouden arververkosto. Arververkostoon osallistumisen kautta yritykset ja organisaatiot voivat tunnistaa oman potentiaalinsa ja roolinsa datatalouden arververkostossa. Arververkosto parantaa alueen yritysten ja TKI-toimijoiden edellytyksiä tunnistaa ja hyödyntää olemassa olevia dataresursseja sekä ohjaa yhteistyötä, kun datasta luodaan uutta arvoa toimijoiden yhteistyössä.

Toimenpiteet ovat

- Kytkeytyminen kansallisiin ja eurooppalaisiin datatalouden tukiverkostoihin tuomaan Etelä-Savon alueelle uusin tieto ja osaaminen datatalouden mahdollisuuksista
- Verkoston strategian, toimintamallin ja palveluiden määrittely yhdessä sidosryhmien kanssa. Mittareiden luominen arververkoston toiminnan seurantaan ja kehittämiseen. Näitä tarkennetaan toimialakohtaisesti tarpeen mukaan.
- Työpajat yrityksille: 1) Miten rakennan asiakkaileni datapohjaista lisäarvoa? Datapohjaisen arvon luominen ja vastuullinen datan hyödyntäminen 2) Miten löydän kumppanin, joka auttaa kehittämään datapohjaista toimintaa? Kumppanuudet ja datan jalostamisen arvoketjut 3) Miten luon datan pohjalta palveluita? Uusien datapohjaisten palveluiden kehittäminen.

Työpaketissa sovelletaan Sitran datatalouden sääntökirjaa ja muuta reilun datatalouden aineistoa eteläsavolaisten yritysten kontekstiin. Datatalouden arververkoston jatkuvuudesta hankkeen jälkeen huolehditaan osana Etelä-Savon DIHiä ja Memory Campus -kehittämisalustaa.

Sidosryhmäkumppanina Etelä-Savon kauppakamari ja sen kautta alueen yritykset.

Toteuttaja varaa flat rate -osuudesta resursseja mm. hankkeen kokeilujen kuluihin, arververkoston tapaamisiin ja niiden fasilitointiin sekä palveluiden kehittämisessä vaadittaviin asiantuntijoiden työpanoksiin ostopalveluina. Lisäksi flat ratesta kustannetaan toimenpiteiden edellyttämiä hankehenkilöstön matka- ja koulutuskuluja.

Lisätietoja hakemuksesta

Hankkeen toteutusalue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Savo

Kunnat

Mikkeli

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Tosiasiallisesti aiheutuneet palkkakustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	375 000	375 000	
Flat rate 40 % kehittäminen	150 000	150 000	
Kustannusarvio yhteensä	525 000	525 000	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	420 000	420 000	80,00
2 Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	105 000	105 000	20,00
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	525 000	525 000	100,00

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027-ohjelman mukainen ja toteuttaa toimintalinjan 1. Innovatiivinen Suomi erityistavoitetta 1.2. Pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantaminen. Hanke täyttää yleiset valintaperusteet.

Toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeen arvioidaan edistävän merkittävästi alueen pk-yritysten käynnistämistä, kasvua tai kehittymistä taikka verkostoitumista yritysten välillä tai yritysten ja korkeakoulujen sekä yritysten ja tutkimuslaitosten välillä.

Hankkeen toimenpiteisiin tavoitellaan useita yrityksiä yhteistyössä TKI-organisaatioiden kanssa ja hankkeen tuloksia hyödynnetään kaikkien toimijoiden verkostojen kautta. Avoimet datatalouden mallit, ohjeistukset ja materiaalipaketit ovat sidosryhmien käytettävissä omassa toiminnassaan sekä yritysyhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Datatalous on haastava aihe, ja siihen tarttuminen yksittäisessä yrityksessä voi olla vaikeaa, sillä omaa osaamista ei välttämättä ole ja datatalouden tarkoittaman paradigman muutoksen läpivienti vaatii eri toimijoiden yhteistyötä (mm. datan jakamista yli organisaatorajojen). Etelä-Savon liiketoiminta-alue ja keskimääräinen yrityskoko on pieni. Alueen elinvoiman kasvattaminen edellyttää liiketoiminnan uudistumista ja suuntaamista aloille, joilla on kasvupotentiaalia. Datatalous tarjoaa uudenlaisen tavan kehittää tuotteita ja palveluita, sekä kasvattaa markkinoita.

Kokeiluissa tuotetut tekniset ratkaisut saatetaan laajempaan levitykseen avoimesti. Hankkeen julkaisut ovat avoimesti hyödynnettävissä sekä yritys-, kehittämis- että koulutustoiminnassa.

Hanke sai pisteytyksessä 16/27 pistettä.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hakemus saapunut 29.9.2023

Etelä-Savon hankeryhmän kokous 24.11.2023

Etelä-Savon ELY-keskuksen rakennerahastopalveluiden rahoituskokous 8.2.2024

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 15.5.2024

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Kyllä